Ministerie van Justitie en Veiligheid

Aan de Minister van Justitie en Veiligheid

Directie Wetgeving en Juridische Zaken
Sector Straf-en Sanctierecht

Turfmarkt 147
2511 DP Den Haag
Postbus 20301
2500 EH Den Haag
www.rijksoverheid.nl/jenv

Datum
19 januari 2025

Onze referentie
6107166

Afstemming met
NCTV

Bijlage(n)
2

nota

Wetsvoorstel spionage - Eerste Kamer, nota naar aanleiding van het tweede verslag

Bijlage(n)
1. Nota naar aanleiding van het tweede verslag
2. Begeleidende (standaard)brief aan de Eerste Kamer

1. Aanleiding

De vaste commissie voor Justitie en Veiligheid van de Eerste Kamer heeft op 22 oktober 2024 een tweede verslag uitgebracht bij het wetsvoorstel uitbreiding strafbaarheid spionageactiviteiten (Kamerstukken 36280).

2. Geadviseerd besluit

U wordt geadviseerd in te stemmen met bijgevoegde nota naar aanleiding van het tweede verslag en verzending daarvan aan de Eerste Kamer.

3. Kernpunten

- Het wetsvoorstel wijzigt, kort gezegd, het Wetboek van Strafrecht om zo een aantal aanvullende spionageactiviteiten strafbaar te stellen (zie verder hierna onder 4.2).
- In het verslag zijn nog enkele nadere vragen gesteld door de fracties van GroenLinks-PvdA en de PvdD. Zij hebben die vragen gezamenlijk geformuleerd. De fractie van het CDA heeft zich bij deze vragen aangesloten.
- De fracties vragen mede naar aanleiding van enkele passages in de eerdere nota naar aanleiding van het verslag om een nadere of meer concrete duiding van bepaalde begrippen. Een aantal vragen heeft betrekking op het in de voorgestelde wettekst gebruikte begrip "schadetoebrengende handeling". Hierop wordt nader ingegaan op de pagina's 1-3 van de nota naar aanleiding van het tweede verslag (nnatv). Daarnaast zijn er vragen over de in de eerdere nota naar aanleiding van het verslag gebruikte term "gevoelige gegevens". Deze vraag is van een antwoord voorzien op pagina 3 van de nnatv. Tot slot worden twee casusposities voorgelegd, waarop wordt gereageerd op pagina 4 van de nnatv.

4. Toelichting

4.1. Politieke context

Het wetsvoorstel vloeit voort uit het coalitieakkoord van het vorige kabinet *Omzien naar elkaar, vooruitkijken naar de toekomst* (p. 38). Daarin is opgenomen dat buitenlandse inmenging wordt tegengegaan "o.a. door spionage strafbaar te stellen". De uitbreiding van de strafbaarheid voor spionage is ook aan de Tweede Kamer toegezegd bij brief van 10 december 2020 (Kamerstukken II 2020/21, 30977, nr. 157).

In het hoofdlijnenakkoord wordt aandacht besteed aan spionage. Zo staat op p. 6: "Nederland mag niet naïef zijn over statelijke actoren die mensen hier naartoe sturen of hier aansturen voor spionage. Er worden maatregelen genomen om onze kennis te beschermen." Op p. 21 staat onder andere "Spionage wordt strenger bestraft."

4.2. Juridische overwegingen

Inhoud wetsvoorstel
Met het wetsvoorstel wordt een nieuwe bepaling in het Wetboek van Strafrecht en het Wetboek van Strafrecht BES geïntroduceerd. Die bepaling voorziet in een aparte strafbaarstelling van, samengevat, het verrichten van schadetoebrengende handelingen ten behoeve van een buitenlandse mogendheid en het daardoor in gevaar brengen van zwaarwegende Nederlandse belangen, zoals de nationale veiligheid en de vitale infrastructuur ("spionageactiviteiten"). Ook personen die een ander aanzetten ("bewegen") tot spionageactiviteiten zijn strafbaar. In principe geldt een strafmaximum van acht jaar gevangenisstraf. Als de spionageactiviteiten worden gepleegd in tijd van oorlog of als zij zwaar lichamelijk letsel of de dood ten gevolge hebben, geldt een strafmaximum van twaalf jaar gevangenisstraf.

Daarnaast wordt de strafmaat van een aantal andere misdrijven met een derde verhoogd indien deze zijn gepleegd ten behoeve van een buitenlandse mogendheid. Het gaat hierbij om misdrijven die in de context van spionage vaker voorkomen, zoals computerdelicten en omkoping.

Geregeld wordt dat Nederland ook een vervolging kan instellen (rechtsmacht heeft) als het feit vanuit het buitenland (tegen Nederland) wordt gepleegd.

4.3. Krachtenveld

- Het wetsvoorstel werd op 24 april 2024 aangenomen in de Tweede Kamer. Vóór het wetsvoorstel stemden de fracties van SP, GroenLinks-PvdA, de PvdD, Volt, D66, NSC, de VVD, de ChristenUnie, de SGP, het CDA, BBB, JA21 en de PVV.
- In het (eerste) verslag van de Eerste Kamer waren vragen gesteld door de fracties van GroenLinks-PvdA, D66, PVV en PvdD.[1] Deze fracties gaven toen aan met belangstelling kennis te hebben genomen van het wetsvoorstel.

4.4. Uitvoering/implementatie

Betrokken (uitvoerings)organisaties hebben uitgesproken dat het wenselijk zou zijn dat deze wetswijziging toepasbaar is (ruim) voor de NAVO-top eind juni. Wanneer het wetsvoorstel in werking kan treden is mede afhankelijk van de verdere procedure in de Eerste Kamer.

5. Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden

5.1. Toelichting

De persoonsgegevens van de ambtenaren zijn niet openbaar ter bescherming van de persoonlijke levenssfeer.

[1] De leden van de fractie van Volt hebben zich indertijd bij de door de fracties van GroenLinks-PvdA en PvdD gezamenlijk geformuleerde vragen aangesloten.